

Hørings svar

Region Nordjylland har haft høringsmaterialet udsendt til relevante kliniske afdelinger og aktører, og i forlængelse heraf fremsendes hermed hørings svar for Region Nordjylland.

Materialet er læst med stor tilfredshed i Region Nordjylland, og vi finder Sundhedsstyrelsen med den fremsendte version repræsenterer en forbedring i behandlingen for denne gruppe af mennesker. Vi ser med tilfredshed, at vejledningen imødekommer de mange forventninger, herunder at området fortjener opmærksomhed, og at behandlingen skal varetages med respekt for det enkelte individ og med krav om høj faglig standard og tværfagligt samarbejde med kombinationer af fagfolk sammensat efter den enkeltes behov. At støttende samtaler nu indgår som en konkret mulighed før, under og efter andre behandlingsmæssige tiltag, ser vi tilsvarende meget positivt på.

Der er dog en række punkter, hvor Region Nordjylland finder at vejledningen bør omskrives for at sikre en velfungerende faglig vejledning som giver mening både i administrativ som i klinisk sammenhæng. Disse fremgår i det efterfølgende.

1. Indledningen s. 2. Her indgår formuleringen "fødselskønnet". Dette må være en fejl, idet der ved et fællesmøde 2. maj med både lægefaglige repræsentanter samt NGO blev aftalt at man fremadrettet ville bruge betegnelsen "tildelt køn ved fødslen". Konkret kunne sætningen formuleres:
"Det enkelte menneskes kønsidentitet kan være forskelligt fra det køn, der bliver konstateret og tildelt ved fødslen, og fra de samfundsmæssige og kulturelle normer forbundet med det tildelte køn."
2. Øverst på side 3. fremgår formuleringen...*"gennemsligt sundhedsvæsen og kort ventetid på behandling"*. Region Nordjylland skal bemærke, at formuleringen "kort ventetid på behandling" bør præciseres, idet begrebet forekommer alt for bredt dermed giver basis for forventninger som er anderledes end det regioner og Styrelse opererer ud fra.
3. På side 6, under 7.1 Krav til udredning foreslår Region Nordjylland, at sætningen: *"Udredningsprogrammet skal omfatte en vurdering af den pågældendes kønsidentitetsforhold, herunder graden af kønsligt ubehag, samt en vurdering af om der foreligger somatiske eller psykiske tilstande og lidelser, som kræver behandling forud for kønsmodificerende behandling, eller kan kontraindicere denne."* ændres med denne tilføjelse: *"kan kontraindicere behandlingen eller dele af denne."*
4. På side 7 nederst fremgår det.. *"Psykiatriske kontraindikationer og forsigtighedsforhold ved kønsmodificerende behandling generelt kan f.eks. svær psykotisk lidelse og autisme med særinteresse."* Angående krav til igangsættelsen af behandlingen og psykiatriske kontraindikationer, foreslår Region Nordjylland, at der i stedet for "svær psykotisk lidelse" bør stå "psykotisk tilstand", idet man kan være psykotisk i forbindelse med mange forskellige psykiske lidelser. Man skal ikke behandle patienter i en psykotisk tilstand, omvendt bør man åbne for muligheden for at hjælpe patienter med velbehandlede psykotiske lidelser, som er transkønnede.

Det bemærkes endvidere vedrørende autisme med særinteresse, at her finder vi ikke at dette er en kontraindikation med mindre det drejer sig om urealistiske forventninger til eget kønsudtryk, der fører til ønsket om kønsmodifikation.

5. Vedrørende afsnit 8.2 omkring kønsmodificerende kirurgi på kønsorganer, mener Region Nordjylland ikke nødvendigvis, at tilladelse til kastration skal søges forud for indgreb, men at denne beslutning i stedet bør kunne træffes lokalt, som ved alle andre indgreb på testikler / ovarier + uterus på medicinsk indikation.

Derudover skal det bemærkes, at ordet "kastration" kan have en række særligt negative associationer som rækker ud over det kirurgiske indgreb, hvorfor det bør overvejes om det kan formuleres anderledes.

Endvidere vil Region Nordjylland anføre, at det bør være muligt at få fjernet penis / testikler uden at få tildannet en neovagina, hvis dette er patientens ønske. På samme vis bør patienter kunne få fjernet ovarier og uterus uden at få tildannet en neopenis, hvis det er patientens ønske.

6. Overordnet finder Region Nordjylland det relevant at påpege den uhensigtsmæssighed i, at begrebet non-binær ikke er nævnt i vejledningen, som dermed fortsat har et binært præg.
7. Region Nordjylland finder at der med fordel kunne være et afsnit i vejledningen i forhold til information/inddragelse af pårørende, naturligvis i overensstemmelse med samtykke fra patienten selv. Begrundelsen herfor er at pårørende kan være en væsentlig støtte i behandlingen, men kan have en række spørgsmål som kan være svære at få besvaret på egen hånd.

På vegne af Region Nordjylland

Thomas Kanstrup, AC-fuldmægtig

Planlægning – Patientforløb

Region Nordjylland

